

WERKASALON SUKUTERVEISET

SUKUSEURAN JÄSENLEHTI No 2

Vihanti helmikuussa 1999

Kalle-Elias Werkasalo s.11.3.1835

-jäsentietoa

-sukukirja

-kirjatoimikunta

-sukutiedostosta

-valokuvat

-ovatko tietosi oikein

Tämä on kuvatiedostomme vanhimpiin kuuluva kuva. Kuvista enemmän lehtemme sisällä.

ONKO SINULLA TYÖKUVIA?

Ennenmuuttoa Niskien tilalla. Van. Julia Linnala s. 11.6.1877. Kuoli 1952

SUKUKIRJA

ILMESTYY VUONNA 2000

**KIRJAN TEKEMINEN ON HYVÄSSÄ VAUHDISSA,
MUTTA MITÄ SE SISÄLTÄÄ JA MILTÄ KIRJA
NÄYTTÄÄ ?**

Kirjassa on periaatteessa kaksi osaa:

TEKSTIOSA

Tekstiosa sisältää suppean katsauksen Werkasalon Sukuseura Ry:n historiaan, mutta osan **pääsisältönä on sukututkija Markku O Kuorilehdon tutkimus Verkasaloista**. Tutkimus käsittelee Verkasalojen asettumista Vihantiin (1600-luku) ja jatkuu siitä Yrjö Juhonpoika Werkasalon (synt.21.4.1803) lapsiin, joista viimeiset (Greta ja Jaakko) elivät vielä v.1915. Tämä aikakausi viime vuosisadan alusta vuosisatamme alkukymmenille oli kehityksen aikaa ja se näkyi monivivahteisena sukumme elämässä. Tämä tutkimus on mielenkiintoinen siinäkin suhteessa, että siinä valottuu vihantilainen elämä yleisestikin. Tutkimus antaa hyvää perustietoa muillekin kuin sukulaisillemme. Tämä on tietääksemme ensimmäinen vihantilaisia koskeva näin kattava tutkimus.

TIEDOSTO-OSA

Tiedosto-osan muodostaa jälkipolvitaulujen muodossa esitetty joukko Yrjö Juhonpojan jälkeläisistä. Tiedostossamme on tällä hetkellä yli 6700:n henkilön tiedot. Tiedosto jaetaan kirjassa sukuhaarojen mukaan. Yrjö Juhonpojalla oli 12 lasta, joista kahdeksalla oli jälkeläisiä. Näin muodostuvat sukuhaarat: LIISA, MARIA, ANNA, KUSTAAVA, KALLE ELIAS, JAAKKO, GRETA ja HILMA.

Tämän lehden valokuvista kertovassa osassa on näyte ANNA:n sukuhaaran jälkipolvitauluista. Tiedosto-osan perustiedot on kerätty seurakuntien arkistoista ja yksityisiltä henkilöiltä.

Kaipaamme vielä henkilötietoihin täydennyksiä, lisäyksiä esim. syntyneitten kohdalta ja pieniä kertomuksia tiedosto-osan mausteeksi. Esimerkiksi tällaisen seppätiedon aiomme julkaista:

Hyvinkäällä asuva, Liisan sukuhaaraan kuuluva Veikko Kesälä kertoo isästään,

SEPPÄ AAPPO KESÄLÄSTÄ:

"Isäni Aappo Kesälä oli maanviljelijän poika ja sepäntaitoja oli ollut jo useassa sukupolvesta ennen häntä. Nuorena poikana Aappo lähti Vihannin Lumimetsässä asuvan serkkunsa luo sepän oppiin. Sepäntyöstä tulikin hänen elinikäinen ammattinsa. Kai hän osasi ammattinsa hyvin, koskapa töitä tuli Raahe ja Ylivieskaa myöten. Sinä aikana, siis aivan tämän

Seppä Aappo Kesälä pajansa kynnyksellä poikansa tyttären, Siskon (s.1949), kanssa

vuosisadan alkukymmeninä, kyläseppä valmisti, korjasi ja teroitti maa- ja kotitalouteen liittyviä työkaluja ja tarve-esineitä. Viikatteitten teroitus oli yksi vaativimmista ja tärkeimmistä töistä. Seppätyöt keskittyivät kuitenkin pääasiallisesti kesäaikaan. Aapolla ja hänen Saara-vaimollaan (synt. Alila) oli 8-lapsinen perhe, ja toimeentuloa oli hankittava muina aikoina esim. puutoista. Monitai-toisena miehenä hän talvisaikaan teki rekiä, kärrynpyöriä ja huonekaluja.

Seppä tarvitsi usein meitä poikia avukseen, mutta pääasiassa minun työnäni tuo auttaminen sittenkin oli. Meillä poikasilla oli tietysti mielessä kuumana kesäpäivänä muutakin mukavaa, eikä isä onneksi koskaan pakottanut meitä avukseen. Eräänä kauniina kesäpäivänä en kuitenkaan viihtynyt pajassa, vaan livistin naapurin poikain kanssa uimaan kesken kiireisimmän pajatyön. Arkaillen palailin sitten takaisin. Isäni istui pajan oven kynnyksellä poltellen piippuaan ja sanoi vain leppoisasti ja harvakselleen: "Eiköhän aleta taas".

En tiedä, kuinka yleistä takuun antaminen lienee sinä aikana ollut, mutta ainakin isäni takasi työnsä hyvin tehdyksi. "Jos löydät moitittavaa, tuo takaisin, niin tehdään uusi samaan hintaan", hän sanoi asiakkaalleen. Palautuksia ei yleensä tullut. Yhden kuitenkin muistan: asiakas palautti viikatteen ja moitti sitä huonoksi. Tyytymätön viikatteen omistaja lähti ja Aappo tarkasteli työtään huolellisesti, muttei löytänyt siitä moitittavaa. Sellaisenaan Aappo palauttikin viikatteen ja asiakas oli ollut tyytyväinen "korjaukseen".

Sepät olivat siihen aikaan arvostettuja ammattimiehiä. Sellainen isänikin oli, ammattimies parhaasta päästä".

Tämän pienen artikkelin täydennykseksi tuli juuri kuvia pajan esineistöstä

SUKUTIETOJEN TÄYDENNYS:

Monista inhimillisen toiminnan vajavaisuuksista johtuen tiedostomme sisältää virheitä ja puutteita. Tämä on viimeinen kirjallinen ilmoitus niille, joiden mielestä hänestä tai sukulaisestaan kirjaan painettujen tietojen tulisi olla virheettömiä ja mahdollisimman täydellisiä!

Tiedän joutuvani lujille, mutta siitä huolimatta lähetän jokaiselle sukkumme kuuluvalla haluamansa tiedostossamme olevat tiedot itsestään, perheestään tai esivanhemmistaan. Saatte tulostettuja osia tauluina, mutta toivomme tietysti, että saamme korjaustiedot vastapalveluksena!

Sukutiedoston hoitajana ja siitä vastaavana henkilönä toivon seuraavaa:

- kirjoita toiveesi
- yksilöi henkilö, jonka ympäriltä haluat tietoa
- merkitse henkilön nimi ja syntymäaika
- lähetä pyyntö osoitteeseen:

Samuli Siponmaa

Mikael Soinisen tie 1 B 10

00720 Helsinki

puhelimeen vastaan numerossa 09-3856513

- Merkitse osoitteesi ja mahd. puhelinnumerosi ja pane postiin!

Katso vielä valokuvia käsittelevästä osasta sitä sivua, missä on tulostettuna ANNA:n sukutaulua. Siinä on Kaisu Mikkellä täydentänyt mukavasti sukulaistensa henkilötietoja ns. vapaalla tekstillä. Jos sinulla on tällaisia "pikkutietoja", lähetä nekin. Kuvien ohella pienetkin asiatiedot elävöittävät kuivaa nimi- ja numerotietoa.

Keräämme tätä perustietoa vielä tämän vuoden, mutta 31.12.1999 on kaikki se asia käsissämme, mikä julkaistaan!

TIEDOSTO-OSA ON MITTAVA, se ottaa kirjastamme noin 350 sivua. Jos kasvatat omilla jutuillasi sitä, niin sivuja tulee vielä lisää.

KOKO KIRJA SISÄLTÄÄ ARVIOMME MUKAAN NOIN 500 SIVUA.

VOIKO KIRJAN JO TILATA?

Ei oikeastaan vielä, mutta lähetämme vuoden 2000 alussa näihin samoihin osoitteisiin tarkat tiedot. Lupaamme silloin myös ainakin sukuseuramme jäsenille etua ennakotilauksista. Tarjouksia kirjapainotaloista on saatu ja vaikka puristammekin hinnan sopivaksi, kirjasta tulee edustava.

Tämä kuva on ensimmäisestä sukujuhlastamme ja lapsenlastaan on tässä sylittelemässä Urho Lämsä, joka kuuluu Jaakon sukuhaaraan.

Vuoden 2000-sukujuhlassa julkaistaankin sitten sukukirja, jossa voi olla myös tämä kuva

SEURAAVASSA VIELÄ LYHYT ESITTELY KIRJATOIMIKUNNASTA, JOKA VASTAA TOIMITUSTYÖSTÄ:

Irja Erkkilä, toimituspäällikkö: "Kirjasta tehdään **laadukas**."

Kaisu Mikkeli, kansalaisopiston rehtori: "Ideoissa pitää olla tuoreutta ja **luonnetta**."

Markku Verkasalo, filosofian tohtori, sosiologi:
"Sukututkimuksen tulee olla **tasokasta**"

Pekka Verkasalo, filosofian maisteri: "Kirjan tulee **lähentää sukulaisia** toisiinsa, myös valtameren takaa."

Samuli Siponmaa, opettaja, sukuseuran puheenjohtaja:
"Tiedosto **tarkaksi**, kuvat kuntoon."

Tämän kirjatoimikunnan apuna on tietysti koko seuran hallitus, joka vastaa taloudesta, mutta kirjan ulkoasun kannalta on merkittävää, että toimikunnalla on apunaan myös

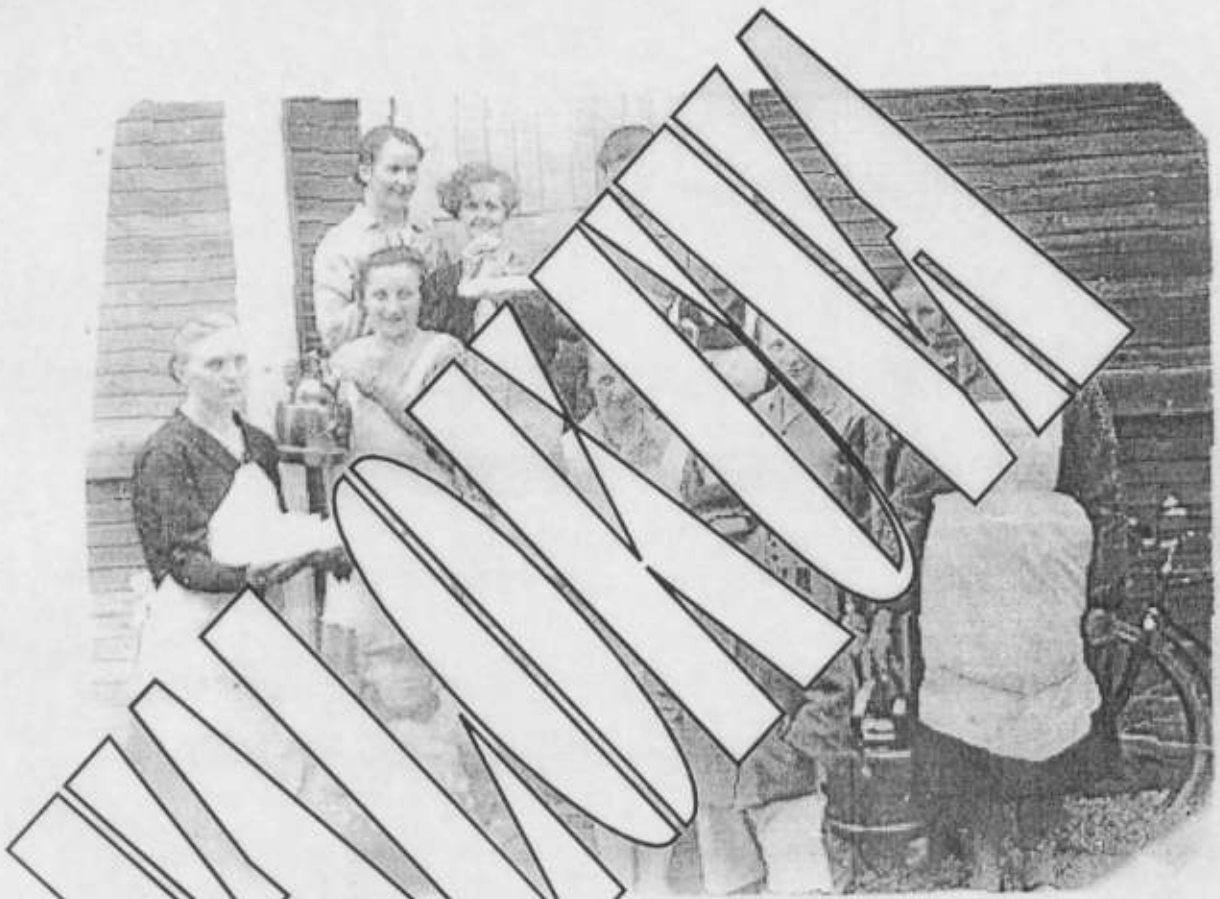
Kaisu Klemetti, graafikko, sukustandaarin ja sukuviirin suunnittelija: "Kirjan **ulkoasu** la on ratkaiseva merkitys myös luettavuuteen."

Kirjamme tutkimusosan toimittaa Jyväskylän Yliopistossa määräaikaisena tutkijana toimiva Markku O Kuorilehto, joka sanoo: "Olen nähnyt monta huonosti toimitettua sukukirjaa, joiden teosta on puuttunut ammattitaitoa. Tuloksesta on tullut hajanaista silppua. Haluan seurata Werkasalon Sukuseuran julkaisun toimitustyötä painatukseen asti ja varmistaa, että oma tutkimukseni tulee asialliseen ympäristöön."

Kuorilehto on myös Suomen Sukututkimusseuran hallituksen jäsen ja sen asettaman sukukirjaraadin jäsen.

Samuli Siponmaa

SAMULI SIPONMAA:

Korventra... alo... vas. lida ollila Maija Harmaala, Margit Werka-
salo; keskellä... Hilja Pietarila; edessä Helvi Ketonen, Hilja Olli-
la, Helmi Perälä, Werkasalo, lippalakkinen poika Kauno Niemitalo

Tämä on sähköisesti käsitelty kuva kuva-arkistomme kuvasta n:o 20

TÄMÄ OSA PUHUU VALOKUVASTA

Valokuva on hyvä keino tallentaa ja vanha kuva kertoo asioista, jotka
kenties olemme unohtaneet tai kadottaneet.

SEURAAVASSA ENEMMÄN KUVISTA

Valokuva sukutietona SUKUKIRJAAN

Valokuva tuli vihantilaisten esivanhempiemme ulottuville vasta tämän vuosisadan ensimmäisellä vuosikymmenellä.

Katsellaanpa muutamia arkistomme kuvia.

Tämä kuva sytytti minut heti ensi näkemältä. Ensiksikin kuva on valokuvana hyvä. Siinä on kaunis valo, paljon sävyjä, paljon asiaa ja tunnelmaa. Kuvassa on mittava määrä historiatietoa. Rakennus on tiettävästi Ilveskorven ensimmäinen viljankuivuri, ihmisillä on työkalut kädessään, työn tulostakin on näkyvissä. Senkin tästä näkee, että viljankorjuussa on luovuttu sirpistä ja tilalle on tullut viikate (vikate vihanniksi). Näkyy aikakauden työvaatteet, huivit ja huopahatut. Alkuperäkuvasta huomaa selvemmin kuin tästä, että joku valkopaitainen kravattimieskin on tullut mukaan. Viljankorjuu on ollut myös sosiaalinen tapahtuma. Nykyisin kuulosuojaimet päässä puimurilla niittelevä viljelijä on näihin verrattuna yksinäinen ja eristetty.

Seuraava esimerkkikuva kertoo myös paljon.

Kuvassa on Amerikkaan muuttaneita Heilaloita (Marian sukuhaaraa). Arkistoomme saimme tämän ja monia muita amerikankuvia arkkitehti Seppo Perälältä Oulusta. Hän oli saanut tätinsä albumin ja ottanut selville kuvista kaiken tiedon, mitä vielä oli saatavissa. Niinpä tiedämme, keitä kuvassa on, ja kuva itsessään kertoo, miten siellä elettiin 1930-luvulla.

Otan vielä esimerkin hyvästä henkilökuvasta, joita niitäkin on arkistossamme monia

Tämä kuva on vuodelta 1906 ja on siis arkistomme vanhimma päästä.

Kuva esittää J.Y. Werkasaloa ja hänen vaimoaan Kaisa Pyöriäsaarta. Alkuperäkuva oli jo haalistunut, eikä säilykkyyskään ollut säilynyt, mutta katsokaapa kahdeksan lasta synnyttäneitä!

Emännästä kerrotaan, että hän nuorena, vasta Verkasaloon tullen, katsoi kuinka työmiehet vaivalloisesti vierittivät tervatynnyreitä rekeen (Ilmeisesti viedäkseen ne Raaseen). Emäntä oli sitten siinä yksinään nostellut näytteeksi muutamia tynnyreitä kyytiin ja sanonut: "Näin sitä ennen Pyöriäsaarta tervakuormaa tehtiin." Huomatta myös nykyaikainen järjestys: nainen siinä näyttää olevan ainakin tasa-arvoisessa asemassa. J.Y. Werkasalo oli monitoiminen ja monitaitoinen ja ehkäpä emäntä oli usein isäntänäkin, kun J.Y. hoiti monia tärkeitä luottamustoimiaan.

ONKO SINULLAKIN VANHOJA KUVIA ?

MILLAISIA KUVIA KIRJAA VARTEN ?

Kirjaa varten toivomme saavamme vielä vanhoja kuvia rakennuksista, jotka ovat olleet sukulaistemme koteina, kuvia esineistä, työ-kuvia ja henkilökuvia sekä ryhmäkuvia.

Henkilökuvia käytämme kirjan tiedosto-osassa, jossa on jälkipolvitaulujen muodossa jokaisen sukulaistemme henkilötiedot. Kirjaan yrittäisimme mahdollistaa mahdollisimman monta 1800-luvulla syntyneen kuvaa. Ehkä nuorempia-kin? Katsotaan nyt sitten. Nuorempien kuvat ovat myös tietysti tervetulleita, mutta ne sattavat joutua odottelemaan vuoroaan. Kirjatoimikunnassa väläytettiin sellaista vaihtoehtoa, että kirjasta ylimääräisiksi jääneet kuvat julkaistaisiin selityksineen cd-rom-levynä kirjan ilmestymisen jälkeen.

MILLAISENA TOIVOMME SAA- VAMME KUVASI?

Alkuperäkuva on paras, koska siinä on kaikki mahdollinen informaatio tallella.

Tämän kuvan saimme ns. laserkopiona ja se on sellaiseksi hyvälaatuinen. Se ei kuitenkaan ole kirjapainotekniikan kannalta aivan yhtä hyvä kuin "valokuva-valokuva", vaan sen rasterointi saattaa näkyä häiritsevästi. Leike edellisestä kuvasta paljastaa parhaiten sen, mistä on kysymys.

Kuvapisteet alkavat erottua suurennoksesta.

USKALLATKO LÄHETTÄÄ AR- VOKKAAT KUVASI MEILLE?

Kuvaamme ne heti ja lähetämme ne arvokkaat alkuperäkuvat antamaasi osoitteeseen välittömästi. Yhtään kuvaa emme ole vielä hukanneet, emmekä aio hukatakaan.

Arkistoimme nykyisin kuvat negatiiveina ja talletamme erilliseen tietokantatiedostoon kuvaan liittyvät tiedot. Tieto kuvan olemassaolosta tulee myös sähköiseen sukutiedostoomme asianomaisen henkilön henkilötietoihin. Näin kuva palvelee tarvittaessa laajemminkin.

**SEURAAVALLA SIVULLA ON
PÄTKÄ TIEDOSTO-OSAA, JOSSA
HENKILÖTIETOOON ON LIITET-
TY KUVA. HALUATKO, ETTÄ
VANHEMPI SUKULAISESI SAISI
KUVANSA TIEDOSTOON?**

Vieressä on Annan sukuhaaraan kuuluvan Vilho Mikkelän ja hänen vaimonsa Tyyni Turulan hauska kuva. Vaimo on siinä arkisisaan, mutta mistä lie tulossa isäntä, kun on ruojutkengät, valkoinen paita ja solmio?

Tyyni Turula, avioitui miehensä kuoleman jälkeen uudelleen Vilho Mikkelän veljen, Matti Veikko Mikkelän kanssa.

ON HYVIN TODENNÄKÖISTÄ, ETTÄ ERÄS SUKUKIRJAN SIVU ANNAN SUKUHAARAN OSALTA NÄYTTÄÄ TÄLTÄ:

Taulu 176.

II. Anna Stiina Yypänaho (äiti Anna Werkasalo, taulu 1). Syntynyt 12.4.1871 Vihanti. Kuollut "vettä keuhkoissa" 14.9.1935 Vihanti Lumimetsä. Anna-Stiinasata muistetaan, että hän tuki lastensa henkisiä harrastuksia. Kun pojat pitivät puheita Lumimetsän Ns-talolla, äiti oli sanonut puheisiin omat kommenttinsa. Mikkelässä oli kauppa. Kun siellä vieraili "matkustajia", Anna-Stiina tuli aina puhtaana esiliinan kanssa vieraita vastaanottamaan. Oli merkittävä taustavaikutaja Lumimetsän Nuorisoseurassa. Hänen poikansa olivat ko. seuran johtohenkilöitä. (Kirj. Kaisu Mikkelä) -Puoliso Matti Matinpoika Mikkelä vihitty 21.4.1892 Vihanti. Syntynyt 10.6.1864 Vihanti Lumimetsä Mämmi-Mikkela. Kuollut 24.3.1919 Vihanti Lumimetsä Mikkelä. Maanviljelijä/maakauppias.

III. Lapsia:

Mikko Mikkelä. Syntynyt 4.12.1892 Vihanti Lumimetsä. Maanvilj.. Taulu 177.

Artturi Mikkelä. Syntynyt 31.10.1894 Vihanti Lumimetsä. Osallistui vapaussotaan (kansalaissotaan) valkoisten puolella, avioitui Aino Kiimalan kanssa. He viljelivät yhdessä Kiimalan tilaa Paavolan Saarikoskella. (Kirj. Kaisu Mikkelä) Kuollut 11.6.1977. -Puoliso Aina Maria Kiimala 23.8.1919 Paavola Pehkolankylä n:o 25 Kiimala. Syntynyt 8.4.1893 Paavola. Kuollut 11.6.1977.

Matti Veikko Mikkelä. Syntynyt 8.9.1896 Vihanti. Matti Veikko avioitui uudelleen Vilho-veljesä lesken Tyyni Maria Mikkelän (synt.Turula) kanssa 6.4.1958. -Puoliso Iina Eriika Pekkala vihitty 17.11.1923

Vihanti. Syntynyt 16.7.1898 Vihanti. Kuollut 15.4.1956 Vihanti. -Puoliso 2:o Tyyni Maria Turula vihitty 6.4.1958 Vihanti. Syntynyt 17.3.1899 Vihanti. Kuollut 1.2.1979.

Hilja Maria Mikkelä. Syntynyt 22.10.1898 Vihanti. Kuollut 28.2.1902.

Vilho Mikkelä

Syntynyt 20.4.1900 Vihanti. Kuollut 8.4.1957. Vilho toimi nuoruudessaan kauppiaina. -Puoliso Tyyni Maria Turula vihitty 31.12.1920 Vihanti. Syntynyt 17.3.1899 Vihanti. Kuollut 1.2.1979. Ei lapsia.

Juho Jaakko Mikkelä. Syntynyt 2.5.1902 Vihanti Lumimetsä. Kuollut 28.4.1981 Vihanti Alpua Lumimetsä Mämmeaho. Maanvilj.. Taulu 185.

Alma Suleima Mikkelä. Syntynyt 15.1.1904 Vihanti. Kuollut 20.8.1923.

Tyyni Maria Mikkelä. Syntynyt 22.11.1905 Vihanti. Kuollut 5.10.1946. Taulu 199.

Anna Kustaava Mikkelä. Syntynyt 15.6.1908 Vihanti. Kuollut 9.4.1910.

Toivo Yrjö Mikkelä. Syntynyt 19.3.1911 Vihanti Lumimetsä Mikkelä. Kuollut 23.4.1977. Kauppias. Taulu 200.

Martti Valtter Mikkelä. Syntynyt 30.1.1916 Vihanti Lumimetsä. Kaatui sodassa 9.6.1944 Kotselkä. Maanvilj.. Taulu 206.

Taulu 177.

j.n.e.....

Ollilasta ennen ja nyt

Entisajan Ollilasta

Vanhaan aikaan maalaistaloissa oli paljon eri rakennuksia ja erilaisia rakennuksia. Esimerkiksi Ollilan talossa Vihannin Verkaperällä oli nk. "umpipiha", eli samassa pihapiirissä oli 2 asuinrakennusta, jotka reunustivat neliömuotoisen pihan kahta laitaa. Kolmannella reunalla oli tallirakennus, jonka pätyyn oli rakennettu kellari porakivistä. Neljännellä reunalla pihaa oli neliosainen puojirakennus ("manklipuoji") ja navetta.

Rakennukset muodostivat hyvin tiiviin neliön, ainoastaan kapeat solat erottivat rakennuksia toisistaan. Umpipihan ulkopuolella, mutta välittömässä läheisyydessä oli mm. puuliiteri, aittarakennuksia ja latoja. Hieman etäämmällä olivat vielä sauna, paja, riihi ja elosuoja. Jo paloturvallisuudenkin takia tämä oli järkevää. Pelloilla ja niityillä oli vielä lukuisia heinälatoja.

Kaukaisimmille niityille oli tehty niitypirttejä heinäväen yöpymistä varten. Oli myös Ollilan maja, jota myös kesämajaksi kutsuttiin. Se sijaitsi linnuntietä 3,5 km talosta Alpuan suuntaan. Siihen kuului pieni asuinrakennus, karjasuoja ja riihi, ympärillä muutama peltosarka. Karja ajettiin kesiksi sinne, lypsettiin siellä ja tuotiin vasta syksyisin pois.

Yhteistä näille entisajan rakennuksille oli, että rakennusaineena oli käytetty puuta ja nimenomaan hirttä. Asuinrakennusten perustana oli useimmiten porakivet, luonnonkivistä poraamalla ja kiilaamalla lohkotut. Isotöisinä ne olivat varmasti arvotavaraa. Muiden rakennusten perustaksi katseltiin sopivia luonnonkiviä.

Muutoksen tuulet

Vielä 1950-luvulla Ollilan rakennukset oli suurimmaksi osaksi jäljellä. Mutta kun talon väki vanheni ja väheni, tilukset jaettiin useammalle omistajalle ja maataloudessa alkoi uudet tuulet puhalttaa, ei kaikille rakennuksille ollut enää käyttöä. Ja kun rakennuksella ei ole käyttöä, ei sen katollekaan tahdo löytyä korjaajaa ja sehän merkitsee jo rakennukselle loppua. Helposti huonokattoiset riihet ja ladot joutuivat polttopuiksi. Manklipuoji tosin päätyi kesämökiksi ja "uudenkanttin" hirsistä sahattiin lankkuja Ollilan nykyisen asuinrakennuksen rakennustarpeiksi.

Risto Verkasalon ostaessa Ollilan pihapiirin 1975 vanhoista rakennuksista oli jäljellä enää "vanha kantti" vuodelta 1869, talli vuodelta 1875, aitta vuodelta 1776 (Verkaperän vanhin rakennus??) ja jo uudempi lautarakenteinen puuliiteri. Kaikki nämä olivat pikaista kattoremonttia vailla. Lisäksi asuinrakennuksen perustuksia oli routa liikutellut pahasti, pohjoispääty pahasti lahovikainen. Hirsirakentaja Svante Nikulan tyyli lausunto: "Ei kannata korjata, pitää tehdä uusiksi koko talo". Jo hankitut kattopellit laitettiin liiterin katteeksi. Kun vanha kantti purettiin, valittiin kovat ja vähemmän lahot hirsret erilleen polttopuista ja ladottiin kahteen taapeliin odottamaan parempia aikoja.

Heinänteosta ja ojankaivuista

Kuten alussa mainitsin Ollilan talossa oli aikoinaan paljon luonnonniittyjä. 1870 ja 1880 luvulla, jolloin Jaakko Yrjönpoika Ollila oli isäntänä, heinää niitettiin seuraavilta niityiltä: Läntinen, Vetikko, Märsyn ahde, Alpuan oja, Tulineva, Väänön haka, Saarenmäki, Nevanperä, Piipsa, Pyöriänneva, Järvikorpi, Haukkakorpi, Pieni perkkio ym. Heinäntekoa oli siis laajasti ja se tehtiin silloin aivan käsipelillä. Kun heinää alettiin viljellä pelloilla ei kaukaisia luonnonniittyjä enää tarvinnut niittää. Ollilan Ollin sanonta "Kyllä meillä muuten heinät on seipäillä, mutta Tulinevalla ei oo vielä käytykään" on jäänyt useamman kuulijan mieleen. Tulinevan heinäniitto oli loppunut jo 30 vuotta aikaisemmin. Niitypirtti oli myyty Kauraperälle navetaksi.

1950-luvulla entinen niitty ojitettiin lapioityönä 80 metrin sarkoihin metsämaaksi. Ojavälit osoittautuivat liian harvoiksi. Parikymmentä vuotta myöhemmin joka väliin tehtiin konetyönä uudet ojat.

Irtohirsistä niitypirtiksi

Vuosi sitten, keväällä 1998 pääsimme viimein toteuttamaan vanhaa haavettamme: "Tehdään Tulinevan niitypirtti uusiksi". Tuohimaan Leo ja Ristolan Pentti kasasivat Ollilan vanhoista hirsistä uuden pirtin. Alimmaisat hirsikerrat haettiin kyllä pystymetsästä. Joulun alusviikkoina mökki purettiin ja koottiin uudelleen vanhoille heinämaille, nyt tosin kymmenmetrisen koivikon keskelle. Vanhankantin porakivet ovat nyt tämän uusvanhan niitypirtin perustuksena. Vanhan välikaton kannatushirren päässä näkyy vuosiluku 1869... Sillä olisi varmaan paljon kerrottavaa! Pirtin käyttötarkoitus muuttuu

metsätöiden taukotuvaksi, mutta mikäpä estäisi siellä joskus yöpymästä ja vanhanajan heinäntekijöitä muistelemasta.

Vanhoista rakennuksista

Vanhoja hirsirakennuksia ei ole enää paljon jäljellä. Viime vuosikymmenten uuden ja "modernin" rakennuskulttuurin ihannointi on tehnyt tehtävänsä. Pyörö-hirsistä tehtyjä heinälatojakin saa etsimällä etsiä. Jäljelle jääneet rakennukset on näin tulleet suhteellisesti arvokkaammiksi. Joskus elävässä elämässä tulee tilanteita, että vanha on ehdottomasti uuden tiellä. Toivottavasti ei meidän tarvitse enää kuulla juttuja, että "olipa helppoa pistää moottorisahalla nurkat poikki hii-renpissalle haisevasta aitasta, eikä ehtinyt tulla kukaan vaatimaan sitä suojeltavaksi".

Nykyaikana pienemmät aitat siirtyvät kokonaisena kätevästi lyhyen matkan jo parilla traktorilla. Isommat rakennuksetkin, kuten Uhtuan Kantti, siirtyvät helposti uuteen paikkaan lavettiautolla ja autonosturilla. Ja jos ei itsellä ole aikaa tai halua vanhan korjaamiseen, niin varmasti löytyy sellaisia jotka siihen pystyy. Koville irtohirsillekin on käyttöä ainakin jonkun toisen lahovikaisen rakennuksen korjauksessa. Kysyntä ja tarjonta pitäisi vaan saada kohtaamaan. Joku varmaan voisi vaihtaa vanhat hirret samaan määrään uusia polttopuita!

Tärkeintä olisi siis saada vanhat hirret katon alle suojaan, kunnioituksesta menneiden polvien työtä kohtaan! (IVlo)

Tyttö pyykillä

Oli kumman keveä tytöllä mieli, kun rannalla pyykkiä pesi.
Ja metsässä lintuset lauleli sekä kirkkaana kimmelsi vesi.

Hän ympärillensä vilkuili, hän katseli taivahan pilviin,
hän laulunpätkiä lauleli ja vaahto se pärskyi silmiin.

Ja vaahdosta vilkkui ne valkeat liinat ja karjan kellokin kaikaa.
Tytön nuoren poskia punoittaa ja äänensä rannalla raikaa.

Kesän riemua kaikki oli tulvillaan ja metsässä rastas ilkkui.
Neito aatteli omaa armastaan, pää karttuunihuivinen keikkui.

Saimi Kankaala

Me kuljemme valoa kohti

Me kuljemme jällehen joutuisasti taas kevättä kaunista kohti.
On luonnossa aavistus kaunoinen, sen valkeus sieluumme johti.

On luonnossa valkeus keväinen, se on voittanut harmajan hallan.
Soi laulut taas kunniaks' valkeuden ja valon tuojan, ja auringon vallan.

Maa kauan on nukkunut hangen alla, mutt' pian se uudestaan herää,
ja kohta se työhönsä kaunoiseen taas nuoret voimamme kerää.

Pian jälleen kaunis on Pohjolan maa, pian valkeus kultaapi yötä.
Pian meille se antinsa lahjoittaa, sen puolesta teemme me työtä.

Työn tahdomme uhriksi maallemme antaa, se on oleva kunniaks' Suomen.
Se työ sadon kaunihin kantaa. Meidän, nuoret, Suomen on huomen.

Aate Kankaala

Runot ovat Alpuan Nuorisoseuran seuralehti Illanvietosta vuodelta 1934. Saimi ja Aate ovat sisaruksia Alpuan Levänahon talosta. Verkasalon sukuun he kuuluvat Hilman sukuhaaran kautta.

TARUA JA TOTTA

Hilman sukuhaarasta Pappani kertomaa
Leena Kuorilehto

Kiimalan talo jossa Hilman sukuhaarasta Hilman tytär Kaisa Sofia (1869-1955) ja hänen jälkeläisensä ovat syntyneet ja asuneet.

Kun olin lapsi, niin "pappa"(Isoisä) Jaakko Kiimala (1896-1983) istui kiikkustuolissa ja kertoi jutun toisensa perään. Hän oli kuullut niitä omilta vanhemmiltaan ja sukulaisiltaan ja tiesi kertoa isonvihan ajoilta asti. Tässä yksi esimerkki hänen lapsuudestaan:

Talvella oli ennen navetat kylmiä. Kun taloon ostettiin sianporsas, se laitettiin pärekorissa sisälle lämpimän hellan tai uunin viereen. Ja niin possu sitten kasvoi ihmisten lemmikkinä. Oli sisäsiisti ja totteli käskyjä kuten koira konsanaan. Kesän sika vietti ulkona lasten kanssa leikkien eikä karannut kauas pihapiiristä. Sitten kun marjat kypsyivät metsissä, sika etsi parhaat marikot. Kerrankin 1900-luvun alussa lapset olivat sika mukanaan menneet marjaan. Sika oli löytänyt keskeltä mustikkametsää todella hyvän hillaipaikan. Ensin oli kerätty astioihin ja sitten oli syöty vatsat täyteen. Ja niitä hilloja oli jäänyt niin valtavasti mättäisiin, että lapset kourivat niitä käsiinsä ja nakkelivat toisiaan kypsillä hilloilla. Sitten sika johdatti väsyneet ja kylläiset lapset turvallisesti kotiin.

Olen käynyt katsomassa paikan josta pappa puhui, eikä sieltä enää hilloja löytynyt. Märempi lämpäre vain, jossa oli hillaanlehtiä siellä täällä. Vaikea oli kuvitella lapsilaumaa paiskomassa hilloja sika kaverinaan. Niin ne ajat muuttuvat ja me ajan mukana.

Tehdään yhdessä "omalehti". Jotta siitä löytyisi jokaiselle jotakin, tule mukaan. "Tarua ja totta" otsikon alla julkaisemme teidän kertomuksianne. Runoja ja "Lastensuusta" kuultuja juttuja sekä lasten ja aikuisten piirustuksia tarvitsemme täytepaloiksi. (Mainitse jos haluat esim. Piirustukset takaisin)
Toimita aineisto Werkasaloon Sukuseura Ry sihteerille Marjatta Werkasalolle.
Osoite: Werkasalontie 11, 86360 ILVESKORPI Puh. 08-284888.

NUORISOSEURALEHDEN "VALONTUIKAHDUS"

KIRJOITUKSIA 30-LUVUN ALKUVUOSILTA

LAULAJAVANHUS

Oli laulajavanhus se yksin
- huoneeni nurkassa -
Oli sumuiset silmät hällä
ja harmaita hiuksia tukassa.

Kun luoksensa hiipien hiljaa
kävin vanhusta tervehtimään.
Hän poikki ja pitkin mittas
ja kättäni kävi silittämään.

Olet laulajavanhus sä yksin
kävi kuiskaus sydämmeihin,
oli outo ahdistus rinnan
ja polttava tuska kävi ohitse.

Miks' yksin on laulajavanhus
miks' orpona kulkee hän?
Eikö lauluja kansasi kuule,
eikö nyyhkyjä vanhus-ikäväin?

Olet majassani laulajavanhus,
- kauanko viihtyä voit?
Ja jos viihtynyt hetkistä hetken
- niin laula sä laulusi oi.

Kirj. Nim. Kalevi Haapa
Nimimerkin takana Martti Mikkela

AIKA RIENTÄÄ

Vuosi menee muisto jää. -
Toinen tulee uutta elämään
tuopi tullessansa.
Näin se rientää aika meiltä.
Mukaan entää, kuka meistä
aikaa oikein käyttämään.

Kirj. Nim. T. Y. M
Nimimerkin takana Toivo Y. Mikkela

MITÄ UHRAAT

mies, mainen elon matkalainen
työ ja toiminta kutsuu, taistelo, aate
velvoittaa.
Oletko valveilla, vaarakin sattuu.
Sua kutsuu syntymämaa.

Näät maasi, kansasi. Mitä niille uhraat?
Uhraatko voimia nuoruutesi,
vaan tyydytkö siihen mitä saat?

Mies ja nainen, ole suomalainen.
Uhraa voimasi ihanteille
uhraa jaloille aatteille.
Se on suurin sun työsi,
- ole kiitollinen kun elosi löysit.

Kirj. Nim. Kalevi Haapa
Nimimerkin takana Martti Mikkela

LASTENSUUSTA KUULTUA

Matilla oli kova yskä ja hän halusi sokerista
yskänlääkettä jatkuvasti lisää. Äiti luki
pullon kylestä: "Nautitaan lusikallinen
kolme kertaa päivässä". Matti kaappasi
pullon. Äitiltä ja oli lukevinaan: "Pullon
suusta ryypättäväksi" ja kulautti samalla
pitkän ryypyn.

Poika kysyi Isältään: "Isä, misä se tuuli on
silloin kun se on yhesäkohti?"

Isä ja Äiti olivat niityllä ja varoittelivat
Poikaa käärmestä, "ettei saa koskia jos
näkee semmosen ku vasikan häntä". Poika
näki sammakon ja tuli kysymään isältä:
"Mikä se on semmone, se on niin ku paska
ja se hyppii?"

Hämäränkähämäsä- Museo-Matille puhuttua

Vihantilainen kulttuuripersoonana Matti Junttila, Museo-Matti, ryhtyi kolmikymmenluvulla keräämään esineistöä ja merkitsemään muistiin arvokkaaksi kokemaansa perimätietoa: tarinoita, sananlaskuja, ennustuksia, arvoituksia ja kansantapoja. Tätä aineistoa hän lähetti tuhatmäärin Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkistoon ja voitti palkintoja kansanperinteen keräyskilpailuissa.

Tämän aineiston Lions Club Vihanti kokosi kirjaseksi "HÄMÄRÄNKÄHÄMÄSÄ" - Museo-Matille puhuttua. Tästä kirjasta ovat seuraavat perimätiedot vihantilaisesta elämästä

Ilveskorvesta on ennen kulettu kirkkoon venneellä Vihannin jokia myöten. Ruummiit kans kuletettiin kesäisin venneellä. Niinpä Verkasalon talon takana on ollut venevalakama, josta on lähetetty ruummista kulettaan kirkkorantaan. Vaimot, jotka eivät voineet seurata ruummista, kävelivät jokirantaa Itkonperänteelle saakka, johonka jäivät itkemään. Itkonperänne on saanut tästä nimensä.

Tämän on aikoinaan kertonut Museo-Matille Jaakko Verkasalo.

Verkasalon Osmo kertoi, että venevalkaman nimi oli Kesäranta, sinne johti veistetyt pitkospuut pehmeän luonnonniityn poikki. Polku lähti kangaspeltojen alalaidasta. Joen perkaamisen yhteydessä Itkonperänteen kohdalla jokea oikaistiin ja Itkonperänteen mutka täytettiin.

* * *

Ne on puhuneet aivan totena sitä, että kun herrastuomari Korven Jaakon poika oli kerran kävelly Harmaalan Jussin kans maantiellä, niin kun ne oli päässeet Leetanan riihen kohalle, niin se Jaakon poika oli sanonu:

- Kuka tuolta riihen akkunasta viisaa mua sormellaan?

No se Harmaalan Jussi oli koittanu kahtua, muttei se ollu nähäny mittään.

Se kun oli alasinpuolin laho ollu silloin se riihi, nii ne oli ruvenneet sitä korijaamaan. Siihen oli sitten tullu seki Korven Jaakon poika, kun ne oli köyven kans kiskoneet niitä lahoja pois. Silloin poika oli sanonu:

- Antakaa hänenki vettä.

Ja se oli vetäny, niin hirsä oliki niin äkkiä ponnahtanu, että se oli loukannu ittesä niin pahasti, että sitä kyytiä kuoli.

Museo-Matille kertonut Mikko Laurila.

Verkasalon Osmo kertoi, että Leetanan riihi on ollut heidän maitomökin kohalla.

* * *

Tarinan mukkaan ovat Korvenkylän ensimmäiset asukkaat tulleet Saarenmäki-nimiselle paikalle Vihannin joen partaalle. Tällä paikalla on talon raunioita ja rooppeja, joita luullaan susihautoiksi. Myöhemmin asukkaat tältä paikalta muuttivat Oulaisten Ylipäähän Vääntökankaalle Vihannin joen partaalle. Korvenkyläsä on vieläki Vääntökankaan niitty, joka ilmeisesti kuulu aikanaan Vääntökankaalaisille, silloin ku suku asu Saarenmäellä ja joka isojaon aikana kai siirtyi Korvenkylälle.

Museo-Matille kertonut Jaakko Verkasalo.

Saarenmäellä koululaiset on aikoinaan käyneet laskiaismaässä, ja tietenkin katkaisseet suksiaan.

Parannuskeinoja

Syylien parantamisessa on hyvä konsti se, ku pessee niitä sajeveellä, joka on hajettu jostaki kolosta alakiven päältä. Parannettaa niitä silläki tavalla, että pestään syyliä uuniluutaveesä.

* * *

Kun minulla kerran tuli rinta kipijäksi, niin isä haki kivennaavaa, ja sitä poltettiin sitte kahaverännärisä. Nämä poltokset keitettiin sitte, ja tällä kuumalla veellä hauvottiin rintaani niin kuumana kun kärsi, niin rinta parani. Vesi kaajettiin paasta villavaatteeseen, jolla hauvottiin.

* * *

Kun lapsi syntyy, niin se pittää käärijä isän paitaan, niin tulee hyväjuoninen. Neuvo ne muaki panemaan lapsen Pertin paitaan, ku syntyy.

* * *

Palohaavoihin on hyvää virsta tai lehemän paska, kun vain heti pannee kun pallaa, niin ei rakkuva nouse.

* * *

Jos tikku pistää ihhoon, niin ku tämän tikun vettä ihosta pois ja pureskellee sen hienoksi, niin jäläkiä ei rupia ajamaa eikä tuu verenmyrkytystä.

* * *

Meijän Atri-vainajan kätteen raapasi kerran rautanaula ja siitä paha tuli. Nurkkalan Erkki neuvo, että ottaa yheksän rauvankappaletta ja keittää niitä ja sitte ku vesi jähtyy, ottaa pikkusen vettä sisälle ja sitte pessee kipijän päältäpäin. Ja sillä hoijolla se niin pijan parani.

* * *

Kun Nikkarin Jussin akka oli lasta kipijänä ja se lähti Ohinmaalta hakkeen paarmuskaa, niin se oli lyyvä lassauttanu pitkällä korennolla lähtiisään hevosta, että lapsesta tulis vankka mies. Ja vankkahan tuosta tuliki.

* * *

Hampaita parannetaan, että otetaan kirkon seinästä tikku ja kaivetaan kipijää hammasta, että siihen tulee verta. Sitte tikku painetaan sammaan kohtaan takasi, niin paranee.

* * *

Ennen kun on lähtenyt kotoa vaikkapa Ameriikaan, niin on pitänyt ottaa uunista tuhkaa ja tuhuruttaa sitä kaulassa riippuvaan ketjuun, niin ei oo sitte vaivannu koti-ikävä.

* * *

Jos lapsi säikähtää pestesä, että siihen tulee ihottummaa, niin käyvään tarkasti hakemasa vettä samasta paikasta, mistä alakuperästä pesuvettäki on otettu ja pestään lapsi ja viijään vesi takasi, josta oli otettukki, niin lapsi paranee.

* * *

Käärmeenpistoon on paras konsti, kun ottaa sen käärmeen kiinni, joka pisti ja pannee elävänä kiehuvaan vesipattaan ja keittää. Kun tällä keitinveellä pessee pistoksen kohan, niin ei tuu mittään perästä.

* * *

Kun nainen on ollut lasta kipiänä, niin sauna on pitänyt lämmittää salaman särkemillä puilla. Mutta jos lapsi ei meinannu syntyä, niin tummaverinen mies on ajatellut, että se ei saa oikein syntyä. Sillon on pitänyt hakea saunaan tummaverinen mies, ja tekijän on pitänyt mennä sen jalkain välistä läpi, kun mies on ollut pyllyllään. Sillai on lapsi syntynyt.

KYLMÄÄ KANAMUREKETTA

Ota $\frac{1}{2}$ kiloa kananlihaa, 200 gr. sianselekäsisusta, 200 gr. keitettyä sianrasvaa, 100 gr. suolattua kieltä, 100 gr herkku- tahi multasieniä, 3 kananmaksaa, suolaa, pippuria ja muskottia; sekoita siihen 3 dl. kanalientä, tee siitä hieno mureke ja puserra seulan läpi. Koeta pannussa onko mureke parahultasen sakeata, muodosta se silloin sievän soikeaksi, kääri vaatteeseen, sido lujasti kiinni ja pane noin $1\frac{1}{2}$ tai 2 tunniksi kiehumaan $1\frac{3}{4}$ litraan kanalientä; ota pois kuin on valmis ja aseta kevyen painon alle 12 tunniksi. irroita sen perästä vaate ja leikkaa mureke 2 snt. paksuiksi, tasaisiksi viipaleiksi. Käristä voita ja jauhoja vaaleanruskeaksi, lisää selkeätä kananlientä ja anna kiehua, mausta suolalla ja soijalla, pane sekaan vähäsen sampanjaa ja anna kiehua, kunnes kasti on niin sakea, että hyvästi peittää lusikan, kaada se sen perästä maljaan hämentäen kunnes jäähtyy. Kasta siihen murekeviipaleet ja aseta hyytymään. Aseta sitten viipaleet pyramiidinmuotoon ympyrälle vadille ja reunusta sievillä hyytelökuutioilla.

JAUHELMAPEITTOISTA LOHTA

Keitä kasti maidosta ja jauhoista, pane sekaan sipulia, muskottia, teelusikallinen suolaa ja $\frac{1}{4}$ teelusikallinen pippuria. Sekoita siihen 100 grammaa voita ja 2 munankeltuaista, mutta varo, ettei kasti tule kokkareista. Ruodi lohi ja pane sitä vadille vuorotellen kastin kanssa, kasti ylinnä, ja riputtele kerrosten välille suolaa ja pippuria tarpeen mukaan. peitä kaikki leipäjauhelmalla ja pane vati kohtalaisen kuumaan uuniin vähäsen ruskettumaan. Vie sinänsä pöytään. Lohen asemasta voi käyttää mitä kala hyvänsä ja kastin asemasta veteläistä perunasosetta.

PAISTETUITA SÄILYKEKUOREITA

Leikkaa kuoreilta pää poikki, huuhto kalat sitten sahdissa, kieritä leipäjauhelmassa ja paista koviksi voissa tahi rasvassa, kunnes tulevat vallan jäykiksi. Pane ruukkuun etikan, pippurin ja laakerilehtien kanssa. Siten ne säilyvät kauan viileässä huoneessa. Käytä voileipäpöydässä.

Merkitse kuvasi hyvin, olivatpa ne sitten uusia tai vanhoja, lähetätpä niitä meille tai et!

**JOS KUKAAN
EI TIEDÄ, MITÄ KUVA ESITTÄÄ,
KUVA ON ARVOTON, VAI ON-
KO? Ehkä ei sittenkään !**

**VARSINKIN JOS KU-
VA ON VANHA, KANNATTAA
YRITTÄÄ SELVITTÄÄ SEN SI-
SÄLTÖ.**

**JOS LÄHETÄT KUVIASI
MEILLE, KIRJOITA LYIJYKY-
NÄLLÄ KUVAN TAAKSE TIEDOT
KUVASTA (mahd. kuvausaika,
kuvaaja, henkilöiden nimet, raken-
nukset tai esineet, sekä kuvan omis-
taja)**

Kuvattu 1915

Kuvaaja Matti Kuvaaja

Kuvassa vasemmalta Antti Ahola...jne

*Taustalla Aholan talo (rakennettu 1830 paikkeil-
la)*

Omistaja Erkki Ahola os. Aholantie 12 jne

**Voit myös soittaa minulle (Samuli Siponmaa)
ennen kuvien lähettämistä numeroon
09-3856513**

-----LEIKKAA KATKOVIIVAA MYÖTEN JA LÄHETÄ KUVIEN MUKANA MEILLE-----

**Werkasalon Sukuseura Ry/ S. Siponmaa Mikael Soinisen tie 1 B 10
00720 HELSINKI**

Lähetän Werkasalon Sukuseuralle arkistoa varten kuvattavaksi _____ kuvaa
kappaletta

Tiedot kuvista olen merkinnyt kuvien taakse.

Lisätietoja _____

Alkuperäkuvien palautusosoite:

NIMI

(TARVITTAESSA)

LÄHIOSOITE

puhelin kotiin _____

matkapuhelin _____

POSTINUMERO JA POSTITOIMIPAikka

